

Praca z tekstem

Główne cele pracy z tekstami to:

- Wykształcenie umiejętności poszukiwania informacji (rozumienie selektywne).
- Poszerzanie słownictwa (rozumienie szczegółowe).
- Punkt wyjścia do rozwoju umiejętności mówienia i pisania: m.in. polemika z tekstem, rozwój tekstu, tworzenie własnego na wzór, dyskusja na tematy poruszone w tekście (rozumienie globalne).

Przy okazji kontakt z tekstem uczy ortografii oraz głośnego czytania.

W pracy z tekstem wyróżnia się wiele technik:

- Poprzedzających czytanie, np. przypomnienie materiału gramatycznego i leksykalnego, skupienie uwagi uczących się wokół tematu tekstu (rozmowa na temat tekstu, opisywanie i rozmowa na temat ilustracji związanej z tematem tekstu, podanie kluczowych wyrazów, podanie śródtytułów, odgadywanie dalszego ciągu po akapicie tekstu).
- Towarzyszących czytaniu, np. uzupełnianie zdań, tabel, diagramów, kwestionariuszy, określanie na bieżąco, czy podane zdania są prawdziwe czy fałszywe, praca ze słownikami.
- Po czytaniu, np. nadawanie tytułu całemu tekstowi, nadawanie śródtytułów poszczególnym częściom tekstu, odpowiedzi na pytania, stawianie pytań do tekstu, uzupełnianie streszczenia podanymi słowami, odnajdywanie błędów w podanym planie zdarzeń, odnajdywanie błędów merytorycznych w podanym streszczeniu, polemika z tekstem, rozwój tekstu, tworzenie własnego na wzór, dyskusja na tematy poruszone w tekście, wybór wielokrotny (a,b,c...), wybór prawda-fałsz, wybór zdań prawdziwych spośród wszystkich, łączenie tekstu z ilustracjami, układanie zdań lub ilustracji w kolejności, układanie pomieszanego tekstu, oddzielanie dwu zmieszanych tekstów od siebie, uzupełnianie rozpoczętych zdań.

Teksty nadają się też świetnie do testowania rozumienia języka. Jednak pamiętajmy, że **przede wszystkim uczymy, nie testujemy!!!**

Dlatego też dobór tekstów powinien opierać się na tematach, a teksty powinny zawierać maksymalnie dużo słownictwa związanego z tematem lekcji lub być wartościowe pod względem kulturowym. Oczywiście nie mogą być za trudne, niedostosowane do wieku uczniów (ze względu na temat lub słownictwo) lub np. obraźliwe w danej grupie. Warto się

zastanowić nad sensem opracowywania tekstów mogących wprowadzić złą atmosferę, np. ze względu na treści polityczne, historyczne, moralne. Strach przed zepsuciem atmosfery nie może jednak prowadzić do eliminacji tekstów wartościowych kulturowo, tych, które pobudzają do myślenia, pobudzają sumienie, a nawet mogą powodować wzrost duchowy ucznia. Nie powinno się czytać tekstów banalnych, tendencyjnych, propagandowych, z ukrytą reklamą itd. Teksty powinny być autentyczne już od wczesnego etapu edukacji. Jak w całym nauczaniu języka (przy innych sprawnościach), tak również tu powinniśmy pamiętać, że **trzeba trzymać się życia**. Dlatego niektóre ćwiczenia są stratą czasu, np. porządkowanie rozsypanego tekstu, rozdzielanie dwu tekstów zmieszanych ze sobą itp., niewiele uczą, a meczą.

Ćwiczenia w pracy z tekstem:

Nauka	Testowanie
<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie opinii na temat tekstu. • Krótkie odpowiedzi na pytania związane z tekstem. • Polemika z tekstem. • Parafraza tekstu (zmiana realiów, uwspółcześnienie języka, powiedzenie tego samego bez poezji lub prozy poetyckiej, zastępowanie frazeologii itd.). • Układanie tekstu: co było wcześniej, co będzie później, co było „w środku”. • Rozwijanie tekstu o inne formy wypowiedzi, np. dialogi, opis, charakterystykę, komentarz. • Tekst jest podstawą dyktanda. • Nadawanie tytułów poszczególnym częściom tekstu. • Streszczenie tekstu. • Stawianie pytań do tekstu. • Parafrazy poszczególnych części tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wybór wielokrotny (a,b,c...). • Prawda / fałsz. • Wybór zdań prawdziwych. • Uzupełnianie brakujących fragmentów tekstu. • Porządkowanie tekstu rozsypanego (też rozsypanego wywiadu). • Tłumaczenie na język pierwszy. • Dobór tytułów do poszczególnych części tekstu (=odszukiwanie fragmentów tekstu do zdań, twierdzeń, haseł itp.) • Pytania otwarte. • Uzupełnianie zdań (luki), tabel, diagramów, kwestionariuszy.

W pracy na Ukrainie szczególnie przydatne są teksty kulturowe (fragmenty literatury, recenzje, wartościowe reportaże, felietony, eseje). W przypadku pracy ze zwykłymi tekstami („z gazety”) sugeruje się kompleksową pracę z tekstem, tzn. ćwiczenie pozostałych sprawności powinno nawiązywać do tekstu. W aneksie zebrano kilkadziesiąt ćwiczeń do pracy z tekstami metodą „kompleksową”.